



GLOBAL SAVUNMA

STRATEJİ | GÜVENLİK | SAVAŞ TEKNOLOJİLERİ | İSTİHBARAT



TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

ORTA DOĞU-AVRASYA
DENKLEMİNDE JEOPOLİTİK
FAY HATTI

İRAN



Celal CETİN
Global Savunma Yazarı

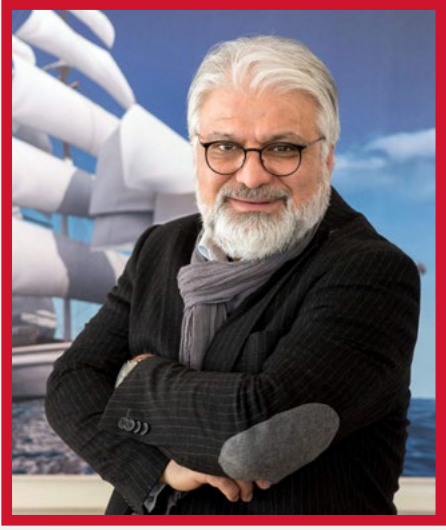
Doç. Dr.
Osman YALÇIN
Global Savunma Yazarı

Nihan ATİLA
Global Savunma Yayın Editörü

64 EKONOMİK KORİDOR
ASKERİ KORİDORA
KARŞI

72 FİLİSTİN CEPHESİ TÜRK
HAVA HAREKÂTININ HARP
PRENSİPLERİ EKSENİNDE
İNCELENMESİ-2

82 KÜRESEL GÜVENLİKTE
DEVLETLERİN YENİ
TEHDİT ALGISI DİJİTAL
CASUSLUK



Murselin TAN

Global Savunma Genel Yayın Yönetmeni

SAYGIDEĞER OKURLARIMIZ, HEPİNİZİ SAYGI VE MUHABBETLE SELAMLİYORUM.

Türkiye'nin alanında tek referans dergisi olan Global Savunmanın yepyeni bir sayısı ile tekrar karşınızdayız. Birbirinden kıymetli yazarlarımızın makale ve analizlerini mercek altına aldığımız konuları rafine ederek sizler için derledik. İyi okumalar dilerim...

Tarih boyunca İran dış politikası teorik ve pratik açıdan çok karmaşık bir yapı olarak sürekli karşımıza çıkmaktadır. Bölgedeki diğer devletlerle mukayese edildiğinde kaynakları ve potansiyeli bakımından daha ön plana çıkan İran'ın özellikle Körfez bölgesi ve Arap coğrafyasına pazarlamaya çalıştığı mezhepsel teokratik rejim birçok zorlukla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu yüzden Tahran yönetimi, bölgedeki siyasi girişimlerini başarılı kılmak adına Şii grupları güçlendirme stratejisini uygulamıştır. Konudan da anlaşılacağı üzere Orta Doğu hinterlandında İran kapak konumuz olmuştur.

İran halkının büyük kaynaklara sahip olmalarına rağmen yaşadığı gereksiz ekonomik sıkıntılar, politika oluşturmada en önemli faktörlerden birisi olmaya devam ediyor. Yazarımız **Doç. Dr. Güray ALPAR, İRAN'IN KÜLTÜREL VE TARİHİ AÇIDAN BÖLGESEL KONUMU VE CUMHURBAŞKANI REİSİ'NİN, HELİKOPTER DÜŞMESİ SONUCU HAYATINI KAYBETMESİNİN MUHTEMEL SONUÇLARI** analizini okurlarımız için yaptı.

İsrail'in İran'a yönelik güncel politikalarını üç maddede toplayan yazarımız **Prof. Dr. İsmail ŞAHİN** analizinde bunları, birincisi İran'ın çevreleme politikasını akamete uğratmak. İkincisi, İran'ın nükleer programını kontrol altında tutmak. Üçüncüsü de İran'ın Filistin'e müdahale etmesini engellemek olarak açıklıyor. Detayları **İSRAİL PERSPEKTİFİNDEN İRAN** başlıklı makalesinde bulabilirsiniz.

Yazarımız **Dr. Barış ADIBELLİ, İRAN'DA GÜÇ SAVAŞLARI** başlıklı yaptığı analizinde ise İran'da

Merhum Reisi ve Dini lider Ali Hamey'in de dahil olduğu muhafazakar kesimin oluşturduğu güç merkezi, liberal ve reformcuların oluşturduğu güç merkezi ve Mahmut Ahmedinejat'ın önderlik ettiği bir de Avrasyacı güç merkezi bulunmaktadır.

Dergimizin Haber Müdürü **Prof. Dr. Fahri ERENEL** de kapak konumuza destek veren yazarlarımız arasında. Erenel, **İRAN'I ANLAMAYA ÇALIŞMAK VE TÜRKİYE-İRAN İLİŞKİLERİ ÜZERİNE** yaptığı analizinde İran'ın devrimi yayma çabaları laik bir devlet olan Türkiye tarafından endişe ile karşılandığını vurguladı.

İsrail'in Hamas'a destek veren ülkeleri gerektiğinde nükleer silah ile bile cezalandırabilecek niyette olması ki hayatta kalabilmesi için bir Amerikalı senatör bunu meşru görmüştür, oldukça tehdit içermektedir. **ORTA DOĞU'DA NÜKLEER SİLAHLARIN YAYGINLAŞMA RİSKİ** analizini yapan daimi yazarımız **Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA**'nın makalesini okumanızı tavsiye ederim.

Uzun yıllardır İran'ın askeri stratejisinin en önemli taktik argümanı, balistik füze sistemleridir. Bu stratejinin ana teması balistik füze sistemlerinin geliştirilmesi üzerine kuruludur. Özellikle RAAD-500, SECİL, HÜRMÜZ, HAYBER, FATTAH, EMAD, PAVEH ve ŞAHAB-3 füzeleri İran'ın elindeki caydırıcı balistik füze sistemleridir. Dergimizin Dış Haberler Müdürü ve uzman yazarımız **Umut Berhan ŞEN, İRAN'IN BALİSTİK GÜCÜNÜ ANLAMAK** makalesi ile sayfalarımızda.

Haşdi Şabi yapılanması altında 50'den fazla milis grubun olduğu ve bu grupların her birinin binlerce savaşçıya sahip olduğu tahmin edilmektedir. Dergimiz yazar kadrosuna yeni katılan **Dr. Güven İÇÖZ** de ilk analizinde **İRAN, IRAK, KÜRESEL GÜVENLİK ORTAMI VE KOLEKTİF GÜVENLİK** konusuna değindi.

İran'ın özellikle devrimden sonra rejimini kurumsallaştırmak için; ABD'yi "büyük şeytan", İsrail'i ise "küçük şeytan" olarak kodlayarak kendine yeni bir yol çizdiğini dile getiren dergimizin Orta Doğu uzmanı **Haydar ORUÇ** konuya ilişkin yaptığı analizinde **İRAN - İSRAİL GERGİNLİĞİNDE YENİ TREND: VEKİLLER "OUT", ASILLAR "IN"** makalesinde farklı bir bakış açısı getirdi.

Her ne kadar ABD dış politikasının genel çerçevesini Çin'le olan rekabet belirlese de Çin'in hem Arktik bölgesinde hem de Orta Doğu'da benimsediği asimetrik rekabet yaklaşımı uzun vadede pek çok açılımı da beraberinde getirecektir. Uzman ve Gezgin Yazarımız **Doç. Dr. Ebru CAYMAZ, ÇİN'İN KUTUP İPEK YOLU STRATEJİSİ VE ORTA DOĞU'YA YANSIMALARI** analizini siz okurları için yaptı.

Doğu Avrupa'da ve Asya'da NATO ülkeleri ile bir tampon bölge oluştururken, uçak gemilerini, füzelerini bu tampon bölgenin gerisinde konuşlandırdı. Yani bir savunma hattı oluşturdu. Yazarımız ve GAM uzmanı **Celal ÇETİN** makalesinde **EKONOMİK KORİDOR, ASKERİ KORİDORA KARŞI** dedi.

Filistin Cephesi Hava Harekatı kapsamında ele alınan harp prensipleri hemen her savaşta uygulanan prensiplerdir diyen yazarımız **Doç. Dr. Osman YALÇIN, FİLİSTİN CEPHESİ TÜRK HAVA HAREKÂTININ HARP PRENSİPLERİ EKSENİNDE İNCELENMESİ** 2. Bölümü ile tekrar sayfalarımızda.

Yazarımız ve Yayın Editörümüz **Nihan ATILA**, Küresel Güvenlikte Devletlerin Yeni Tehdit Algısı kapsamında kaleme aldığı **DİJİTAL CASUSLUK** başlıklı yazısında Dijital casusluğa karşı koyabilmek için öncelikle uluslararası dijital teknolojileri yakından takip etmek gerektiğini okurlarımız için yazdı.

Savunma sanayi, bir ülkenin ulusal güvenliği ve bağımsızlığının kilit taşlarından biridir.

SAVUNMA SİSTEMLERİNİN KALBI: ATALETSEL ÖÇÜM BİRİMİ'ni kaleme alan konuk yazarımız **Muhammed Ali HAŞILOĞLU**'nun makalesi son sayfalarımızda.

Söz Uçar Yazı Kalır... Bir sonraki sayımızda buluşmak dileğiyle...

GLOBAL SAVUNMA

STRATEJİ | GÜVENLİK | SAVAŞ TEKNOLOJİLERİ | İSTİHBARAT

YIL : 5 SAYI : 58 - HAZİRAN 2024

GLOBAL AKADEMİ VE ENFORMASYON MERKEZİ (GAM)

YAYINCI

MT Yeni Medya İletişim Ltd. Şti. Adına İmtiyaz Sahibi Murselin Tan

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Murselin Tan
murselin.tan@globalsavunma.com

HABER MÜDÜRÜ

Prof. Dr. Fahri Erenel E. Tuğgeneral

DIŞ HABERLER MÜDÜRÜ

Umut Berhan Şen

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ (Sorumlu)

Erol Cihangir

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Dr. Şule Kılıçarslan

GENEL KOORDİNATÖR

İnci Şenol

EDİTÖR

Nihan Atıla

SAVUNMA VE HAVACILIK EDİTÖRÜ

Gökhan Karakuş E. Binbaşı K. Pilot

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Abdullah Çavuşoğlu
Prof. Dr. Anıl Çeçen
Prof. Dr. Giray Saynur Derman
Prof. Dr. Hasan Canpolat / Vali E.
Prof. Dr. İsmail H. Demircioğlu
Prof. Dr. Lokman Kuzu
Prof. Dr. Mehmet Akif Kireççi
Prof. Dr. Mesut Gökten
Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu Yüksel
Prof. Dr. Şenol Kantarcı
Dr. Barış Adıbelli

YAZI KURULU

Prof. Dr. Aşkın İnci Sökmen
Doç. Dr. Ebru Caymaz
Dr. Arif Emre Örün

ASKERİ DANIŞMANLAR

Ergüder Toptaş E. Tümgeneral
Ahmet Arık E. Albay
Musa Aksu E. Albay

GAM BAŞKANI

Prof. Dr. Hasan Canpolat / Vali E.

SANAT YÖNETMENİ

Ahmet Burak Özkan / Öğr. Gör.

İDARİ VE MALİ İŞLER DİREKTÖRÜ

Talip Erol (SMMM)

HUKUK MÜŞAVİRİ

Av. Murat Dursun / Ankara
Av. Özge Özçelik / İstanbul

YÖNETİM MERKEZİ

Atatürk Bulvarı 175/13 Kavaklıdere PK 06680
Çankaya/Ankara
Tel: Santral +90 312 424 10 23
Tel: Mobil +90 552 850 14 57
info@globalsavunma.com

İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

Doğu Araştırmaları Merkezi
Alemdar Mah. Çatalçeşme Sk.Meriçli Apt. No: 44 K/3
Cağaloğlu Fatih İSTANBUL +90 552 850 14 57

BASKI

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağıtım San. Tic. A.Ş.
Ostim OSB Mahallesi 1250 Cadde No:24
Yenimahalle ANKARA
T: +90 507 923 9099
Sertifika No: 46821

DAĞITIM

Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
Şehit Teğmen Kalmaz Caddesi No:2 06050 ULUS/ ANKARA
Tel: 03125095000 Fax: 03123095144 45
Web Sitesi: www.ptt.gov.tr

YAYIN TÜRÜ

Yaygın, Süreli, Aylık
ISSN: 2687 3265

© Global Savunma, MT Yeni Medya İletişim Ltd. Şti. Tarafından Türkiye Cumhuriyeti yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Global Savunma Dergisinin isim ve yayın hakkı MT Yeni Medya İletişim Ltd. Şti. 'ne aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz. Dergide yayımlanan yazıların etik kurallara uygunluğu ve içerikleriyle ilgili her türlü yasal sorumluluk yazar veya yazarlarına aittir.

Dergimiz Anadolu Ajansı (AA) ve Shutterstock abonesidir.

İÇİNDEKİLER

› s.44 İRAN, İRAK, KÜRESEL GÜVENLİK ORTAMI VE KOLEKTİF GÜVENLİK
DR. GÜVEN İÇÖZ

› s.52 İRAN - İSRAİL GERGİNLİĞİNDE YENİ TREND: VEKİLLER “OUT”, ASILLAR “İN”
HAYDAR ORUÇ

› s.58 ÇİN’İN KUTUP İPEK YOLU STRATEJİSİ VE ORTA DOĞU’YA YANSIMALARI
DOÇ. DR. EBRU CAYMAZ

› s.64 EKONOMİK KORİDOR, ASKERİ KORİDORA KARŞI
CELAL ÇETİN

› s.72 FİLİSTİN CEPHESİ TÜRK HAVA HAREKÂTININ HARP PRENSİPLERİ EKSENİNDE İNCELENMESİ-2
DOÇ. DR. OSMAN YALÇIN

› s.82 21. YÜZYIL KÜRESEL GÜVENLİK SAHASINDA DEVLETLERİN YENİ TEHDİT ALGILAMASI
NİHAN ATILA

› s.90 SAVUNMA SİSTEMLERİNİN KALBI: ATALETSEL ÖÇÜM BİRİMİ (AÖB)
MUHAMMED ALİ HAŞILOĞLU



› s.10 İRAN’IN KÜLTÜREL VE TARİHİ AÇIDAN BÖLGESEL KONUMU VE CUMHURBAŞKANI REİSİ’NİN HELİKOPTER DÜŞMESİ SONUCU HAYATINI KAYBETMESİNİN MUHTEMEL SONUÇLARI
DOÇ. DR. GÜRAY ALPAR



› s.16 İSRAİL PERSPEKTİFİNDEN İRAN
PROF. DR. İSMAİL ŞAHİN



› s.22 İRAN’DA GÜÇ SAVAŞLARI
DR. BARIŞ ADIBELLİ



› s.34 ORTA DOĞU’DA NÜKLEER SİLAHLARIN YAYGINLAŞMA RİSKİ
PROF. DR. A. İNCİ SÖKMEN ALACA



› s.28 İRAN’I ANLAMAYA ÇALIŞMAK VE TÜRKİYE-İRAN İLİŞKİLERİ ÜZERİNE ANALİZ
PROF. DR. FAHRİ ERENEL



› s.40 İRAN’IN BALİSTİK GÜCÜNÜ ANLAMAK
UMUT BERHAN ŞEN



Prof. Dr.
A. İnci SÖKMEN ALACA

Global Savunma Yazarı
Global Akademi ve Enformasyon
Merkezi (GAM) Uzmanı

ORTA DOĞU'DA NÜKLEER SİLAHLARIN YAYGINLAŞMA RİSKİ

// İSRAİL'İN DÜNYA GENELİNDE DE CİDDİ ELEŞTİRİLEN SOYKIRIMA VARAN SAVAŞ STRATEJİLERİ KARŞISINDA SADECE İRAN DEĞİL; MISIR, SUUDİ ARABİSTAN VE HATTA TÜRKİYE NÜKLEER SİLAH TEHDİT ALGISI KARŞISINDA, SİLAHLARA SAHİP OLMA SEÇİMİNİ TERCİH EDEBİLECEK KONUMA GELMİŞLERDİR. NÜKLEER SİLAHLARIN YAYILMASI ANLAŞMASINA TARAF OLAN TÜRKİYE TEK BİR ÇEKİNCE KOYMUŞTU; EĞER KOMŞULARINDA STATÜ DEĞİŞİKLİĞİ OLUR VE NÜKLEER SİLAH SAHİBİ HALİNE GELİRLERSE TÜRKİYE GÜÇ DENGESİNİ DÜZELTMEK VE CAYDIRICILIĞINI ARTTIRMAK İÇİN NÜKLEER SİLAH EDİNME, GELİŞTİRME SEÇENEĞİNİ RASYONEL BİR KARAR OLARAK GÖRMEKTEDİR.



Orta Doğu Levant bölgesinde 7 Ekim 2023'te başlayan İsrail-Hamas çatışmaları sonrası, bölge ülkelerinin tehdit algılarına nükleer silahla vurulma ve savaş riski de eklendi. İsrail Benjamin Netanyahu hükümetinin gerekirse küçük çaplı nükleer silahla, kendileri için güvenlik riski arz eden belirli bölgeleri vurabilme niyetlerini uluslararası basında açıklamaları endişeleri yükseltti. İsrail'in elinde ne kadar adet nükleer başlıklı füze sahibi olduğu bilinmeyen, Necef çölündeki tesislerde bulunduğu iddia edilen nükleer

İsraili aşırı sağcı görüşleriyle öne çıkan Oztma Yehudit (Yahudi Gücü) partisinden koalisyon hükümetinde yer alan Miras Bakanı Amihai Eliyahu Kasım 2023'te katıldığı bir radyo programında Gazze Şeridi'ne nükleer bomba atılmasını olasılıklardan biri olarak değerlendirmişti. Mayıs 2024 ayı içinde ABD Cumhuriyetçi Senatör Lindsey Graham NBC kanalında yer aldığı bir programda, "nükleer silah kullanma seçeneği dâhil İsrail'in Yahudi bir devlet olarak hayatta kalabilmek için gereken herşeyi yapmaya hakkı vardır " ifadelerini kul-



askeri statü tüm bölge ülkelerinden üstün bir askeri güce sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca Müslüman karşıtı söylemlerle % 95'i Müslüman olan Orta Doğu için ciddi bir tehdit ülkesi haline geldi. Gazze'de sivil terörist ayrımı yapmadan yaşam alanlarını bombalayan ve yerleşim yerlerini enkaza çeviren İsrail savaş stratejileri bunu bir caydırıcı savunma taktiği olarak dünyaya göstermiştir.

landı. İsrail'in politik ve güvenlik elitlerinin zihninde büyük bir sıfırlama yapabilecek nükleer silahla vurma seçeneği, ABD'de bazı senatörler tarafından da kabul gördüğünü ve bu konuda Amerika'nın İsrail'e yardım edebileceğini de göstermektedir.

Yıllarca güçlü bir lobcilik ve propaganda ile dünya kamuoyunda İran'ın nükleer enerji çalışmalarını, kendi ulus

devletine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak göstermeye çalışan İsrail, 13 Nisan 2024'te İran'dan kendisine yapılan füze saldırılarını da diğer devletleri ikna için kullanabilecektir. İsrail, İran'ın nükleer santrallerine siber saldırı düzenleme, nükleer mühendislerinin bir kaçının öldürülerek geri kalanların caydırılması, havadan bombalama gibi dolaylı yoldan vazgeçirmeye çalışmıştır. Ancak İsrail'in dünya genelinde de ciddi eleştirilen soykırıma varan savaş stratejileri karşısında sadece İran değil; Mısır, Suudi Arabistan ve hatta Türkiye nükleer silah tehdit algısı karşısında, silahlara sahip olma seçimini tercih edebilecek

bir bağlantı kurması ve tüm Müslüman ülkeleri "şeytani düşman imgesi" içinde göstermesi, savaşlarda ortaya koyduğu yetenekler ve söylemlerindeki niyetler güvenlik endişesi yaratmıştır. İsrail'in askeri kayıplarını önemsemeden aşırı askeri güveni nükleer silahlara sahip olmasından ve kesintisiz Amerikan desteğinden gelmektedir. Diğer bölge ülkelerinin askeri güç karşılaştırmalarında diğer ülkelerin yeteneklerini hafife almaktadır. Hava savunma sistemi, ABD ile ortak uzay kabiliyetleri ve insani istihbarata dayalı örtülü operasyonları şu ana kadar ülkenin savunmasında yüzde yüz olmasa bile bir başarı sağlamıştır.

İSRAİL'İN HAMAS'A DESTEK VEREN ÜLKELERİ GEREKTİĞİNDE NÜKLEER SİLAH İLE BİLE CEZALANDIRABİLECEK NİYETTE OLMASI Kİ HAYATTA KALABİLMESİ İÇİN BİR AMERİKALI SENATÖR BUNU MEŞRU GÖRMÜŞTÜR, OLDUKÇA TEHDİT İÇERMEKTEDİR. DÜŞMANA KARŞI NİYETLERİN BU ŞEKİLDE AÇIKÇA BELİRTİLMESİ VE GEÇMİŞTE NÜKLEER SERPİNTİ OLABİLME İHTİMALİNİ BİLE DİKKATE ALMADAN, İRAN'IN NÜKLEER SANTRALİNE YAPILAN SİBER SALDIRI DİĞER ÜLKELER İÇİN BAŞKA SEÇENEK BIRAKMAMAKTADIR.

konuma gelmişlerdir. Nükleer silahların yayılması anlaşmasına taraf olan Türkiye tek bir çekince koymuştu eğer komşularında statü değişikliği olur ve nükleer silah sahibi haline gelirlirse Türkiye güç dengesini düzeltmek ve caydırıcılığını arttırmak için nükleer silah edinme, geliştirme seçeneğini rasyonel bir karar olarak görmektedir.

Bölgede öne çıkan İran, Mısır, Suudi Arabistan ve Türkiye üzerinde, İsrail başbakanı Netanyahu'nun Hitler dönemi soykırım ile Müslümanlar arasında

Ancak diğer ülkeler Rusya ve Çin'in desteği ile hızlıca nükleer silah edinme yollarını başlatmış olabilirler. Suudi Arabistan ve Mısır için oldukça hızlı elde edilebilir ve üretilebilir. Türkiye için de Pakistan yardım edecek bir seçenek olarak görülmektedir. Pakistan'ın stratejik konumu, nükleer silah sahibi ülkeler içerisinde tek Müslüman devlet olması nedeniyle, hibrit savaş teknikleri kullanılarak Afganistan üzerinden istikrarsızlaştırılmaya çalışılmaktadır. Hindistan Başbakanı Narendra Modi hükümetinin son G-20 zirvesinde ülkenin resmi adını "Bharat" olarak değiştirdiğinde Bangladeş ve Pakistan'ı yeniden ülke egemenliği içine dâhil edebilecek geniş bir ülke imajı mesajını verdi. Böylece Pakistan'ın nükleer silahları da dolaylı yoldan ABD ile yakın ilişki içindeki Hindistan'a geçebilecektir. Gazze de İsrail ordusuna yardımcı olan Hintli askerlerin de olması, Pakistan'ın İsrail için bir tehdit olmaktan çıkarılması anlamına da gelebilecektir.

İsrail'in Hamas'a destek veren ülkeleri gerektiğinde nükleer silah ile bile cezalandırabilecek niyette olması ki hayatta kalabilmesi için bir Amerikalı senatör bunu meşru görmüştür, oldukça tehdit içermektedir. Düşmana karşı niyetlerin bu şekilde açıkça belirtilmesi ve geçmişte nükleer serpinti olabilme ihtimalini bile dikkate almadan, İran'ın nükleer santraline yapılan siber saldırı diğer

ülkeler için başka seçenek bırakmamaktadır. Gazze'de sivillere karşı ateşkes konusunda bile, Birleşmiş Milletler mekanizması işlemezken, diplomasi çabaları ve medya üzerindeki manipülasyonlar, şantajlar işten çıkarmalar yapılmışken, İsrail'i tek durdurabilecek güç ABD olsa da yeri geldiğinde bu ülkeyi dikkate almayacağını söyleyen açıklamalarda bulunan ülke yönetimine karşı tek yapılacak şey iç dengeleme stratejisiyle menzili kıtalararası, hipersonik füze sistemine monte edebilecek nükleer başlıklı silahlara sahip olmaktır.

Orta Doğu'da askeri bir güç dengesi inşa edilecekse, tehdit algısı en çok İsrail üzerinde yoğunlaşıyorsa bu kaçınılmaz olacaktır. Diğer yandan son çare olarak nükleer silah kullanımı gündeme gelse de uzay yetenekleri geliştirilmediği sürece ikinci vuruş kapasitesi olmayabilir. Suudi Arabistan- İran arasındaki vekâlet ve mezhep savaşları Çin'in barışçıl arabuluculuğu ile dondurulmuştur. Her iki ülke içinde İsrail daha büyük bir tehdit olarak görülmektedir. "Armageddon Savaşı" söylemi de bölge ülkelerinin kamuoyunda tartışılmaktadır. Batı medyası olaya hep İsrail'in güvenlik algısından bakmış olduğu için destekleyici olmayabilir; ancak tarihsel olarak yeni bir küresel sistem ve kurallarına ihtiyaç duyulmaktadır. ABD'nin savunduğu kurallara dayalı uluslararası düzen, İsrail adına feda edilecek konuma gelmiştir. İnsan hakları ihlalleri konusunda en çok eleştirdiği Rusya ve Çin ile aynı safta olacak şekilde ABD Başkanı Biden politikaları hem ülke içinde hem dış politikada hayata geçirilmiştir.

Çifte standartların hâkim olduğu ve Batı ile ortak güvenliğe dayalı ittifak ilişkilerinin hayata geçmeyeceğini Türkiye Rusya ile yaşadığı krizlerde öğrenmiştir. Kendi imkân ve kabiliyetlerine dayalı ulusal savunma ve silah sistemleri geliştirilmesinde kararlı olan ülke, bölgesindeki komşu devletler başta İran, Mısır ve Suudi Arabistan askeri nükleer silah statüsüne sahip olduğunda aynı anda bu statüye geçebilir. Dü-

zen ve kuralların ulusal çıkarlara feda edildiği, uluslararası örgütlerin normları delindiği bir küresel ortamda "self help" mekanizması oluşturmak birincil öncelikli olacaktır. Rusya'ya karşı Polonya ve Romanya ülke topraklarına nükleer silah yerleştirilmesine olumlu baktıklarını söylemiştir. Benzer şekilde Orta Doğu ülkeleri de öncelikle sahip olmayı, küresel bir aktörün güvenlik şemsiyesi yerine tercih edebilirler. Eğer bir küresel aktör olacak ise Rusya ve Çin, ABD yerine tercih edilebilir. İran – Rusya ve Çin ile geçtiğimiz yıllarda Hürmüz Boğazı açıklarında askeri tatbikatlarıyla paralı bir savaş durumunda beraber hareket edeceklerini ABD'ye ve Batıya mesaj vermişlerdir. Mısır El Fethah

GAZZE'DE SİVİLLERE KARŞI ATEŞKES KONUSUNDA BİLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER MEKANİZMASI İŞLEMEZKEN, DİPLOMASİ ÇABALARI VE MEDYA ÜZERİNDEKİ MANİPÜLASYONLAR, ŞANTAJLAR İŞTEN ÇIKARMALAR YAPILMIŞKEN, İSRAİL'İ TEK DURDURABİLECEK GÜÇ ABD OLSA DA YERİ GELDİĞİNDE BU ÜLKEYİ DİKKATE ALMAYACAĞINI SÖYLEYEN AÇIKLAMALARDA BULUNAN ÜLKE YÖNETİMİNE KARŞI TEK YAPILACAK ŞEY İÇ DENGELER STRATEJİSİYLE MENZİLİ KİTALARARASI, HİPERSONİK FÜZE SİSTEMİNE MONTE EDEBİLECEK NÜKLEER BAŞLIKLİ SİLAHLARA SAHİP OLMAKTIR.

Sisi hükümeti Rusya ile askeri anlamda yaklaşarak hem S-400 savunma sistemi almış hem de Akdeniz'de kendi toprakları üzerinde askeri üs vermiştir. Suudi Arabistan Çin yardımı ile nükleer enerji santrali inşa ederken, ABD'nin havuç ve sopa stratejisinden bıkmış görünmekte Rusya ile yakın ilişkiler kurarak denge siyaseti yürütmektedir.

Senaryo bazlı olarak, "beş temel Orta Doğu ülkesinde nükleer askeri silahlar olduğunda bu durumun fırsatı ya da tehdidi ne olabilir?" sorusunu sorarsak

cevabı, geleceğe yönelik düşündüğümüzde, askeri caydırıcılık stratejisi açısından denge sağlanmış, son nihai çare olarak nükleer silah seçeneği düşünüleceği, tehdit olarak da otoriter eğilimli liderlerin tıpkı Irak'ta Saddam Hüseyin gibi iktidar olduklarında nükleer savaş riskinin hep yüksek olabileceğidir. Ancak şu an sadece İsrail'de olması ve Nagazaki-Hiroşima'da yeniden inşa edilen şehir ve yaşamın mevcudiyeti, dar sınırlı bölgede bir nükleer silah kullanımını teşvik edebilir. Diğer bölge ülkelerinin halklarının güvence altına alınabilmesi için sığınak sistemleri, acil yaşam kurtarma paketleri hazırlanmalıdır. Necef'e yönelik silahlı bombalama İsrail'in nükleer silahlarını devre dışı bi-

rakabilir; ancak ABD'den temin etmesi hızlı olabilecektir. Nükleer silahlardan arındırılmış bir Orta Doğu barışı, İsrail'in düşünce yapısı ve niyetlerine uymamaktadır. Özellikle Müslümanların kutsal kitabı Kuran'da tek bir Yahudi hayatta kalmayınca kadar öldürülmeleri gerektiğini ifade eden ayetlerin bulunması, İsrail'in önleyici meşru müdafaa hakkını kullanarak her İslam ülkesini kendisi için tehdit olmaktan çıkarabilir. Bu da sürdürülebilir bir savaş ve istikrarsızlık ortamının bölgeye hâkim olacağıdır.

TÜRKİYE'NİN

Milli İletişim Gücü



ULAK
HABERLEŞME A.Ş.